

Sagsnummer 15-31020-000003

Frøsamlernes høringssvar til  ndringsbekendtg relser af 4. februar 2015 vedr. sædekorn, gr nsags- og markfr 

Frøsamlerne tilslutter sig de ændringer, der er indsat i bekendtgørelsen og takker Dan Jørgensen og embedsværket i den anledning.

Frøsamlerne mener dog ikke, at ændringerne er tilstrækkelig vidtrækkende, som det også fremgik af vores høringssvar af 14. januar 2015.

Overordnet set mener Frøsamlerne, at lovgivningen skal sætte s  få begrænsninger som muligt for borgerne muligheder for fremme af den dyrkede biodiversitet.

Frøsamlerne vil gerne have bekræftet, at vores fortolkning af kommerciel udnyttelse er i overensstemmelse med NaturErhvervsstyrelsens. Dvs. frø, som er avlet med henblik på fortjeneste ved salg.

Udenfor kommerciel udnyttelse falder efter vores fortolkning f.eks.:

- Haveejere - vil normalt ikke producere fr  med henblik på salg. De bytter, hvad de måtte have til overs fra år til år.
- Bevaringsnetv rk - har til formål at bevare den dyrkede biodiversitet og såvel landbrugets som fødevarernes kulturhistorie. Her er formålet heller ikke at få økonomisk udbytte. Medlemmerne bytter fr  indbyrdes, typisk bevaringssorter og enkelte hobbysorter samt sælger et mindre udvalg på lokale havemarkeder o.l. Frøene stammer hovedsageligt fra planter dyrket i medlemmernes private haver.
- Landmænd - der sælger eller udveksler fr  direkte mellem hinanden. Typisk bevaringssorter.
- Meget små avlere - det drejer sig typisk om avlere, der på et mindre areal dyrker nogle få sorter med lokal og/eller gourmet efterspørgsel. Typisk bevarings- og hobbysorter.

Bevarings- og hobbysorter

Bevarings- og hobbysorter **skal** ifølge den danske fortolkning af EU's fr lovgivning godkendes og registreres på den nationale sortliste for at kunne sælges i Danmark.

I andre lande har man valgt andre fortolkninger. I vejledningen for Amatør- og bevarandesorter (2011) på side 11 skriver Det **svenske** Jordbruksverket: -

”Uts deslagstiftningen omfattar de arter som odlas i stor omfattning i Europa. Vissa arter som inte odlas i så stor omfattning täcks inte in av lagstiftningen och  r därför heller inte med på sortlistan. Detta innebär att utsäde av sorter av dessa arter f r marknadsföras och säljas utan att vara upptagna på en sortlista. Arter som exempelvis sädesslagen enkornsvete och emmervete och  rten bovete finns inte med på sortlistan, inte heller grönsaker som palsternacka och dill. Det samma g ller f r många av chiliarterna.. ”

Den svenske vejledning tager udgangspunkt i 2 af EU- Kommissionens direktiver, hhv **2008/62/EF af 20. juni 2008 om visse undtagelser med henblik på godkendelse af landracers og sorter af landbrugsarter [...]** og **2009/145/EF af 26. november 2009 om visse undtagelser med henblik på godkendelse af gr ntsagslandracers og -sorter [...]**

Det ser umiddelbart ud til at man har tolket direktivernes muligheder for undtagelser forskelligt i Danmark og Sverige.

Med en dansk fortolkning tilsvarende den svenske ville det både blive nemmere at markedsføre visse sorter i Danmark og at få flere sorter på den nationale sortliste. Prisen for at få en sort godkendt og registreret er 800 svenske kroner.

De udgifter der i Danmark pt. er forbundet med at få en bevaringssort optaget på sortlisten er

ganske betydelige, og for den enkelte avler er der ingen fordele forbundet hermed – hverken økonomisk eller praktisk.

Derimod vil der være samfundsmæssige og økonomiske fordele ved at få beskrevet og registret de ældre og / eller sjældne sorter, således at flere får adgang til oplysningerne og derefter eventuelt inddrage disse sorter i avlen af specialafgrøder.

Foreningen Frøsamlerne sælger i ingen tilfælde frø af en sort i et sådant omfang, at det tilnærmelsesvis vil kunne dække udgifterne til en eventuel optagelse på sortslisten under de gældende regler.

Den svenske vejledning omtaler også den internationale traktat om biodiversitet i deres fortolkninger af lovgivningen og deres politik for den dyrkede mangfoldighed. Det mener vi, at man også er forpligtet til gøre i Danmark, eftersom vi har tilsluttet os traktaten.

I **Letland** har man indført en ny kategori af frøavlere, kaldet ”Grønsagssortssamlere”, og en deraf følgende kategori af frø ”Samlersorter”. En sådan ”sort” er:

“[A]n ecologically plastic genotype/population that can be changeable in time and space, and that retains its originally characteristic traits, which may change slightly in simplified seed harvesting conditions. Varieties in vegetable variety collection are without an officially granted name”.
(Kilde: Det lettiske lovtidende, Latvijas Vestnesis, 15. Maj, 2013).

Grønsagssortssamlere skal registreres hos det statslige Plantetilsyn og årligt opdatere deres egen liste over sorter, men der er ikke krav om, at sorterne skal optages på sortslisten.

Ud fra de oplysninger, som vi har indsamlet, så ser det ikke ud til at medføre udgifter for sortssamlerne. Frøene sælges med en speciel label med teksten ”samlersort”.

Indførelse af tilsvarende bestemmelse i den danske lovgivning kunne måske løse nogle af de problemer, der kan opstå hos de kategorier af avlere, som har et begrænset økonomisk udbytte, men dog et kommercielt mål.

Vi mener, at der kan hentes inspiration til en mere tidssvarende, dynamisk dansk lovgivning, der efterlever de traktater som landet har tilsluttet sig på frøområdet ved at justere lovgivningerne og praksis på linje med Letland, Sverige og Østrig.

Vi ønsker, at der i Danmark iværksættes en politik og lovgivninger, som direkte fremmer opformeringen af bevarings- og hobbysorter i et dynamisk in-situ-miljø, således at mange flere planter med varierende og interessante egenskaber udvikles og spredes både på lokale markeder og nationalt, så den dyrkede biodiversitet ikke fortsætter sin nedgang.

Man bør frit kunne bytte/ udveksle plantemateriale, som ikke er beskyttet af ophavsrettigheder.

Dels fordi det ikke generer nogen (med mindre der kan være problemer med spredning af plantesygdomme hos visse arter/sorter), og dels fordi der i dette netværk af hobby-avlere ligger betydelige potentialer i forhold til fremtidens fødeforsyning og udvikling af sorter og afledte produkter.

Vi vurderer, at det for nogle af bevarings- og hobbysorterne vil være muligt at etablere produktioner på kommercielle markedsvilkår – såfremt der gennemføres en lovgivning, der muliggør dette i praksis.

Ønsker om forbedringer for bevaringssorter der fremstilles med kommerciel udnyttelse for øje

Vi ønsker, at det bliver lovligt at dyrke og sælge de gamle og heterogene kornsorter (f.eks. Ølandshvede, svedjerug og spelt) på kommerciel basis. Således som det i praksis allerede foregår.

Det nuværende danske forbud mod, at landbrugere udveksler egne frø med andre landbrugere er i modstrid med de internationale forpligtelser, som Danmark har underskrevet. Danmark har tilsluttet sig FAO's internationale traktat om plantegenetiske ressourcer (ITPGRFA) og har dermed forpligtet sig til at bevare og sikre bæredygtig udnyttelse af de genetiske ressourcer i de danske fødevarerplanter og deres vilde slægtninge.

Sikring af de genetiske ressourcer er forudsætningen for at kunne udvikle plantesorter til fremtidige behov, f.eks. af hensyn til nye kvaliteter i fødevarerplanterne og/eller af hensyn til tilpasning til klimaændringer.

I Østrig gælder frølovgivningen ikke for "der Austausch von Saatgut zum pflanzengenetischen Ressourcen zwischen Landwirten und Saatgutbewerbern" (Gesamte Rechtsvorschrift für Saatgutgesetz, 1997, §2 (3) 5).

I f.eks. den italienske lovgivning har man også ifølge vore kilder skelet til de internationale traktater – og Italien har en hundrede fold større mangfoldighed af fødevarer end det beskedne udbud der foreligger i Danmark.

Vi ønsker, at det bliver muligt/nemmere/ lovligt for professionelle og private at dyrke råvarer til f.eks. det nye nordiske køkken. Det er svært og ofte ulovligt at få fat i frø og at få lov til at dyrke dem til et sådant formål.

Lovmæssige reguleringer og kontrol bør først kræves, når et frøfirma, som ikke selv har primærproduktion af frø, ønsker at videresælge frø.

Der bør ikke lægges administrative hindringer i vejen for direkte salg/ bytte mellem to primærproducenter for at sikre sporbarhed. Den er jo sikret i sådanne tilfælde.

De nye **Biodiversitetsgårde**, som er kommet på finansloven, kan kun fungere som model og forbillede for andre avlere og landmænd, hvis lovgivningen ændres, så de lovligt kan udveksle og sælge de bevaringsværdige frø og planter, som de er sat i verden for at dyrke in-situ.

Landmænd og professionelle avlere skal lovligt kunne dyrke genbankmateriale og lovligt udveksle det, så Danmark derved kan overholde sin forpligtelse på in-situ bevaring.

Langtidsplanlægning ønskes

Som sagt, så mener Frøsamlerne, at ændringsbekendtgørelsen er et skridt i den rigtige retning med henblik på at sikre den biologisk mangfoldighed for dyrkede planter, men det er ikke tilstrækkeligt til at redde den. Danmark bør derfor iværksætte en politik og lovinitiativer, som direkte fremmer opformeringen af bevaringsværdige sorter med varierende og interessante egenskaber. Og eventuelt stimulere opbygningen af lokale markeder.

I overensstemmelse med FAO-traktaten bør der udarbejdes handlingsplaner for arbejdet med de plantegenetiske ressourcer. Handlingsplanen handler om bevaring, bæredygtig udnyttelse, formidling, forskning samt internationalt samarbejde og administration.

Vi skal have en biodiversitetsplanlægning, som tænker både 10, 20, 30 og flere år frem i tiden. Det ligger så at sige i generne, at det tager lang tid at håndtere biodiversiteten forsvarligt. Det er u hensigtsmæssigt med projekter fra finanslov til finanslov. Og skaderne er uoprettelige!

Frøsamlerne foreslår oprettelsen af et Landsudvalg med magt og bevillinger til at gennemføre en langsigtet og kvalificeret politik og strategi for bevaring og udvikling af både sorter og arter.

Frøsamlerne opfordrer også til, at man i større grad støtter den nordiske genbank, **NordGen**, bevillingsmæssigt og politisk.

Landmænd og professionelle avlere skal lovligt kunne dyrke genbankmateriale og lovligt udveksle det. Danmark er faktisk forpligtet på denne in-situ bevaring.

Der er brug for, at professionelle og kommercielle avlere dyrker og opformerer nogle af de bevaringsværdige sorter. Genpuljen for ærter og bønner kan måske vedligeholdes af private, mens det er vanskeligere med f.eks. kål og korn.

Vi håber, at Danmark vil efterleve de mål, som vi i gensidige internationale aftaler har forpligtet os til og primært understøtte borgernes rettigheder frem for kommercielle rettigheder.

På vegne af Frøsamlerne

Inger Heyerdahl-Jensen & Erling Frederiksen

